

Upplev verklighetens

Promenadtid cirka 50 minuter (3,2 km)

Följ oss i sociala media

@ paxseries

@ pax series

@ barnbiblioteken

NORDISKA VÄSEN I PAX

HAMSKIFTARE

* MARAN (bok nr 9)

Kvinna som på natten förvandlas till våldnad med vingar. Tar sig in till sovande människor, genom nyckelhål och väggspringor, och får dem att drömma mardrömmar. Besegras genom att säga att hon är en mara i samma stund som hon på morgonen förvandlas tillbaka till kvinna.

DÖDSVÄSEN

* MYLINGEN (bok nr 3)

Ett mördat, odöpt barn. Kommer tillbaka som spöke för att hämnas på sin mördare och efterlevande släktingar. Besegras genom att ge den ett namn och begrava den på kyrkogården.

* GASTEN (bok nr 5)

Spöket efter en ond människa som dött en våldsam död. Allt den vill är att fotsätta sina onda handlingar. Suger livsenergin ur människor genom att gastkrama dem. Gasten besegras med dagsljus, blick och eld.

* DRAUGEN (bok nr 10)

Transformerande demon från en annan dimension som vill erövra och utplåna världen. Besätter människors kroppar för att ta över deras förmågor och energi. Därför dras de till människor med starka magiska krafter. Besegras med en kombination av eld och vatten.

OKNYTT

* NÄCKEN (bok nr 6)

Ett rödhårigt vattenväsen som använder musik för att locka till sig människor som sedan dränks. Näcken besegras genom att utsätta den för stark koncentration av salt.

* PESTAN (bok nr 7)

Gammal puckerlyggig man som gör folk sjuka. Har ofta två barn med sig som bär på en kast och en kratta. Ingen vet hur pestan besegras. Men somliga påstår att pestan inte finns.

DRAGVÄSEN

* BJÄRAN (bok nr 4)

Ett garn- och tygrassel som stjälar saker åt sin ägare. Den är så snabb att den är svår att se, men den lämnar en avloppslukt och ett gulskietigt slem efter sig som kallas trollsmör. Tillverkas genom att: 1. Vira en garntråd runt ett dött barns fingerben. 2. Droppa en droppe blod över garnet. 3. Låsa en magisk ramsa. Besegras genom att: 1. Korsa armarna över bröstet. 2. Tänka på det dyrbaraste man har. 3. Skjuta bjären med silverkuler.

MAGISKA FÖREMÅL OCH ODJUR

* GRIMMEN (bok nr 2)

När man byggde kyrkor förr i tiden begravdes en levande hund under kyrkogårdsmuren. Denna hund, som förvandlas till en vargliknande best, har till uppgift att vakta kyrkan på nätterna. Grimen besegras genom att lägga ett gleipnerrep om halsen på den.

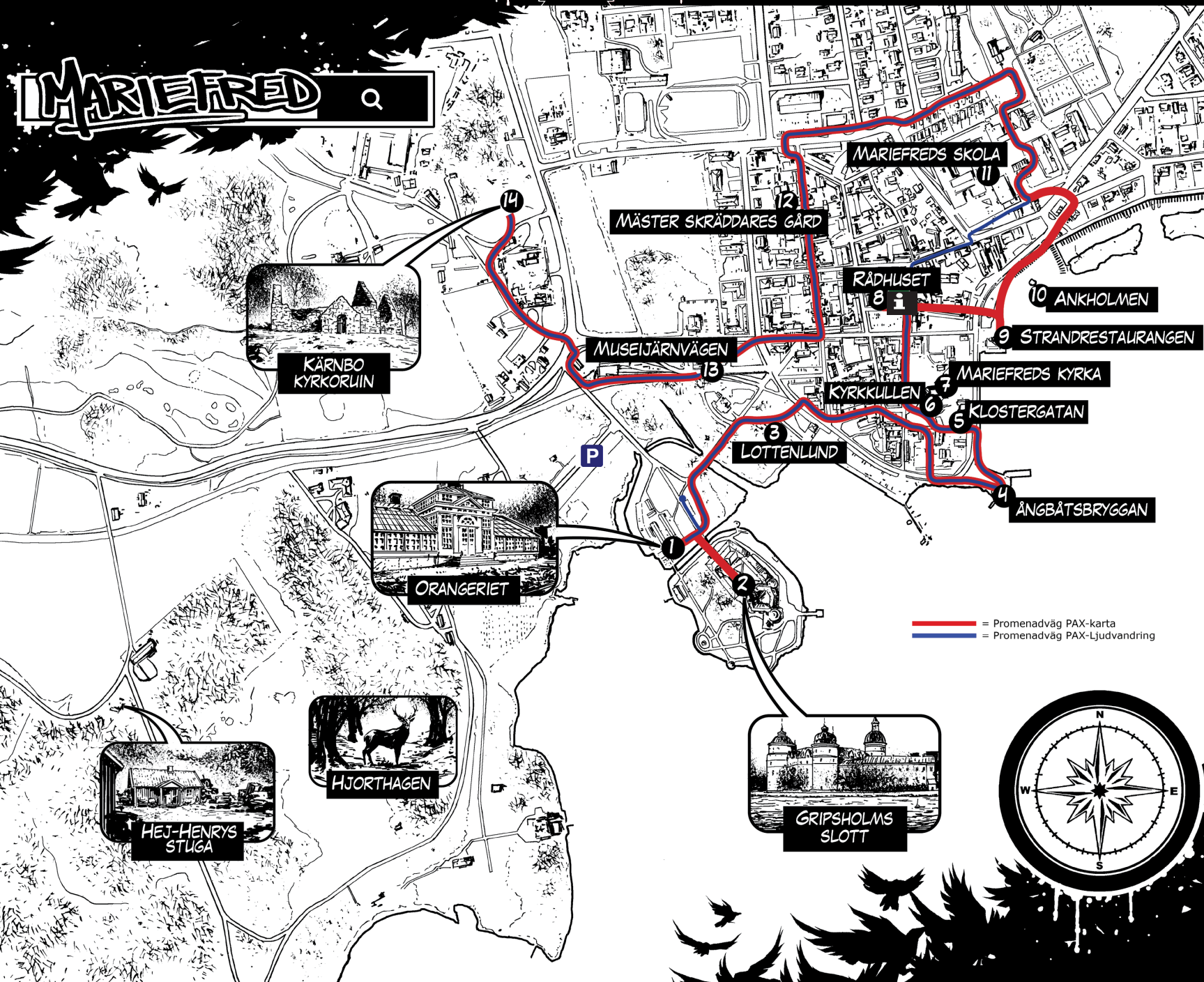
* NIDSTÅNGEN (bok nr 1)

Avhugget djurhuvud på träkäpp, som i kombination med en magisk ramsa, sätts ner i jorden för att sätta en ond förbannelse på någon. Nidstången besegras genom att läsa en motförbannelse och dra upp käppen ur jorden.

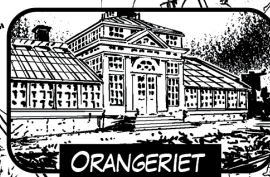
* VITORMEN (bok nr 8)

Jätteorm täckt av vit bark och roträdar. Bor under stora träd, vilket gör bladen gröna året om. Vitormen kan dra ner människor i underjorden, och se in i deras fördolda med hjälp av sina mjölkvita ormögon. Besegras genom att locka den att ringla sig genom tre eldringar.

MARIEFRED

KÄRBO KYRKORUIN

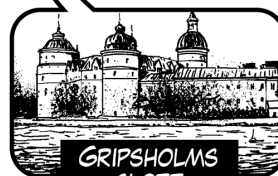
ORANGERIET

HJORTHAGEN

HEJ-HENRYS STUGA

GRIPSHOLMS SLOTT

Tiden pulsar, mörkret vandrar in. Följ med på en vandring genom korpbärderna Alriks och Viggos Mariefred.

1. Orangeriet

”Benen springer fortare som om han var en maskin. Förbi slottsbyggnaden. Där stannar han. Framför ett stort växhus, eller växthus, det är mer som ett palats av glas. Typ ett glasslott eller något. Han ser sig själv speglas i ruttorna. Utan att tänka plockar han upp en sten och kastar. Den kraschar rakt in i glaset. Han plockar upp en sten till. Kastar. Pang. En till. Fullträff. Krasch. Klirr. En till. Glaset krossas, splittras när det rasar ner på marken.” ur Nidstången

Slottsparken är från 1500-talet och mycket har hunnit hända sedan dess. Varje århundrade har man hittat på något nytt, och under 1800-talet byggdes ett växthus, ”Orangeriet”. Det växthus som finns idag är en kopia av det första. Här odlar man alla blommor som används i trädgården och inne på slottet.

2. Gripsholms slott

”Men en sak vet alla om labyrinten, säger Iris. Och att det är att det finns en väg in. Och en väg ut. Och den måste ju vara här. Hon pekar på kartan. - Det där är slottet, säger Estrid.” ur Draugen

Gripsholm började byggas redan på 1300-talet som en försvarsborg och blev ett slott först när Gustav Vasa tog över det på 1500-talet. Mest känt är teaterornet från Gustav III:s tid, porträttsamlingen och de två kanonerna ”Suggan” och ”Galten”.

3. Lottenlund och området kring slottet

”Alrik ligger på mage över en gunga i Lottenlunds lekplats. Fan också! Nu har det hänt igen. Bråk i matsalen. Det var det där Simon sa om alkismorsa som fick det att explodera i huvudet på honom. Även om han själv är skitförbannad på mamma, så får ingen annan säga något ont om henne. Speciellt inte Simon. Då smäller det! Så är det bara.” ur Mylingen

Naturreservatet Gripsholms hjorthage har sedan 1600-talet hört till Kungsladugården. Idag används hela området som betesmark för cirka 100 dovhjortar. Hit kommer både Mariefredsbor och turister för att promenera. Mot stan i parken Lottenlund finns en lekplats. Förr var parken också betesmark för de kungliga djuren.

4. Ångbåtsbryggan/Kölnholmen

”Nu ljuder Majabåtens ångtuta över Gripsholmsviken. När den signalen hörs vet alla Mariefredsbor att klockan är halvt två. Alrik och Viggo hinner precis köpa godis i kiosken innan ångbåten lägger till vid bryggan. De står och proppar i sig smågodis medan turisterna strömmar av. De flesta ser glada och förväntansfulla ut. Det tar en stund innan alla kommit i land. Ingen mamma.” ur Grimmen

På Kölnholmen byggs 1834 en brygga och 1888 en ångbåtsstation med serveringsrum och hamnkontor. Idag är bryggan ett byggnadsminne, som inte får förändras. På sommaren lägger ångbåten Mariefred till här, när hon kommer från Stockholm. Det har hon gjort ända sen 1903.

5. Klostergatan

”De är framme vid Magnars och Estrids hus. Solen skiner. Nedanför dem glittrar sjön Mälaren. Kyrkan lyser vit uppe på kullen. Man kan verkligen inte tro att det ligger ett hemligt bibliotek dolt under allt det här gulli-gullet, tänker Alrik.” ur Grimmen

Längs den här gatan hittar vi både Estrids och Magnars hus. Här hittar vi också hembygds-museet, Callanderska gården, som började byggas redan i slutet 1500-talet. Huvud- och sidobyggnaden lades till på 1700-talet. 1947 fick Mariefred gården i gåva. Här finns en trevlig kryddgård att kika på.

6. Kyrkkullen

”Iris har klivit in i det hemliga biblioteket många gånger. Varje gång har hon känt hur hon trivs här. Hon respekterar alla gamla föremål och böcker. Men när hon kliver in den här gången är det helt annorlunda.” ur Maran

I Pax-böckerna ligger det magiska biblioteket i kyrkkullen. Marken här ägdes under 1400-talet av Sten Sture den äldre. Han gav den till munkarna för att de skulle kunna uppföra klostret Pax Mariae. Efter att Gustav Vasa blev kung rev han det och byggde ut slottet. Namnet Pax Mariae (på svenska Marias fred) finns kvar i stadens namn – Mariefred. Tyvärr finns det nästan inga skrifter kvar om klostret Pax Mariae. Tillsammans med slottet Tre kronor i Stockholm brann de upp 1697.

7. Mariefreds kyrka

”– Vi ska leka Svarta Madam på toan medan vi väntar på mamma, säger Selma bestämt. Nadia, Omar och hon står innanför kyrkporten och väntar. Alla andra har gått hem. De är helt ensamma i den tysta kyrkan. – Vad är Svarta Madam? undrar Omar. – Va? Har du aldrig lekt Svarta Madam? säger Selma. Kom! Selma drar med sig Nadia och Omar in på toan. Det blir trångt när de står därinne alla tre. Selma släcker lampan och läser.” ur Gasten

Kyrkan byggdes 1624. Bara 60 år senare bröt en brand ut och kyrkan skadades. Den öppnades inte igen före 1701, men har sen dess varit i bruk. En stund varje dag är den öppen för besökare.

8. Folkbiblioteket i rådhuset

”– Jag klättrade upp på taket och in genom en lucka som leder till vinden, säger Viggo. Du då? Hur kom du in? – Nerifrån, säger Iris och flinar. Det finns en lucka i golvet bredvid informationsdisken på bottenvåningen. Den leder till en gång som går till en av dörrarna utanför det hemliga biblioteket.” ur Pestan

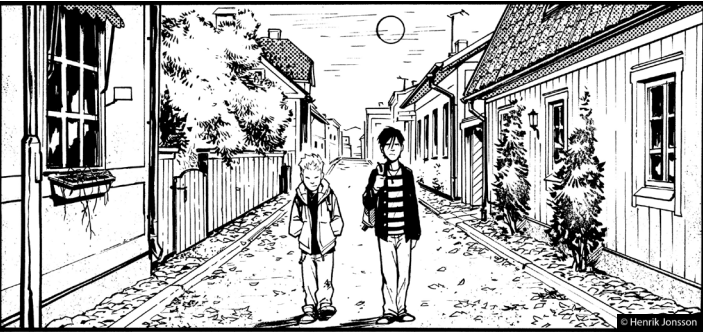

Rådhuset byggdes 1784. Sen dess har huset varit alltifrån polisstation till turistbyrå. Huset byggdes på uppdrag av slottsfogden och under tio år slapp staden betala skatt för att ha råd med byggnationen. Sen några år ligger stadens folkbibliotek och medborgarkontor här.

9. Strandrestaurangen

”Han fortsätter att gå längs Strandpromenaden. Längre fram ligger ett gammalt stenhus som inte används av någon. För många år sedan var det en fin restaurang, Strandrestaurangen, men nu står det och förfaller. Alrik hejdar sig. Det är någon som klättrar ut genom ett trasigt källarfönster. Alrik kliver in bakom en trädstam, för att inte bli sedd. Vem är det? Visst är det något bekant över personen?” ur Bjären

1915 tyckte doktorinnan Alma Lind och några av de andra fruarna i Mariefred att det borde byggas ett varmbadhus. De samlade in en stor del av pengarna själva och lät bygga huset som står här idag. 1970 stängde badet och huset blev istället turistbyrå och efter det restaurang. Idag har huset stått tomt i många år.

10. Ankholmen

”Dunk, säger det dovt under Alrik. Som om någon boxade på isen underifrån. Och så knäpper det och strecken blir fler. Dunk – knaster. Bonk – knäpp. Sedan brister isen under honom med en krasch och han åker rakt ner i det kalla vattnet.” ur Näcken

På Mariefredsskolan är det sedan många år tradition för skolbarnen att ha en av sina friluftsdagar vid Ankholmen. Här får barnen testa hur det känns att hoppa ner i en isvak och själv ta sig upp med isdubbar.

11. Mariefreds skola

”Äntligen är det Viggos tur att spela King. Han tar plats på spelplanen. Gör sig beredd genom att ställa sig bredbent med lätt böjda knän. Han vet att han har bra balans och bollkänsla. Det här borde bli kul.” ur Nidstången

”En nyckel sticks in i låset till skolsköterskemottagningen. Någon försöker låsa upp, men inget händer. Nu skramlar nyckelknippen igen. Personen utanför provar olika nycklar. Iris stirrar på Maggan Migrän som krämar sig framför spegeln.” ur Vitormen

Den första skola som låg här hette Vita skolan och var byggd 1917. I slutet av 1970-talet revs byggnaden för att göra plats för den skola som står här idag. På kyrkogården bredvid skolan ligger Kurt Tucholsky begravd. Han var en mycket känd, tysk författare som öppet visade att han var mot nazismen.

12. Mäster Skräddares gård

”– Är det ni som har flyttat in hos Laylah och Anders i Mäster Skräddares gård? Husen har sådana där namn i Mariefred. Överallt hänger gamla skyltar med namn som Skomakargården, Bryggargården eller Snickargården.” ur Nidstången

Här på Munkhagsgatan ligger flera av stadens gamla hantverksgårdar och många har kvar skyltarna som talar om vilken hantverkare som bodde i huset. Innanför planken gömmer sig stora öppna gårdar omsluta av hus.

13. Museijärnvägen

”Så hörs det gamla tågloket ångvisla en bit bort. Stämningen stiger. Ångtåget tuffar sakta in på stationen och stannar med ett stänkande och pysande. Rektor Agneta går högtidligt fram till en av tågagnarna och öppnar dörren. Det går ett sus genom publiken när Lucia kliver ut på perrongen.” ur Gasten

Från det gammeldags stationshuset går Östra Södermanlands Museijärnväg. Fortfarande idag en smalspårig järnväg med ångloksdragna tåg som trafikerar sträckan mellan Mariefred och Taxinge-Näsby i tidstypisk 1890–1910-talsmiljö.

Banans längd är idag sammanlagt 11,6 km.

14. Kärnbo kyrkoruin

”Gruset knastrar under hans fötter när han springer sista biten upp till kyrkoruinen. Alrik tycker att det dånar under honom. Han viker av från vägen och springer på gräset istället. Tyst. Det gäller att vara tyst. – Viggo, ropar han försiktigt. Viggo, var är du? Han ser inte kyrkoruinen förrän han är alldeles nära. Grå sten i det grå månljuset. Det ser ut som en skräckborg utan tak. En svart järngrind leder in i ruinen. Grinden är öppen. Alrik smyger in. Hans hjärta bankar.” ur Grimmen

Här låg en kyrka som användes mellan 1100-talet och 1600-talet. När den nya kyrkan byggdes övergavs Kärnbo och förföll. På 1920-talet reparerade man kyrkan så att den såg ut som den gör idag. På sommaren hålls gudstjänster och bröllop här.

